

Grästorps kommuns remissvar av betänkandet Ersättningsregler med brottsoffret i fokus (SOU 2025:23)

Övergripande bedömning

Grästorps kommun delar utredningens bedömningar i stort. Särskilt positivt är förslaget om en enklare och kortare process för brottsskadeersättning. Dagens system är komplicerat och tidskrävande och ställer stora krav på brottsoffret, som redan befinner sig i en utsatt situation. Det är i sammanhanget viktigt att betona gärningsmannens ansvar för brottsskadorna och att denne inte undkommer betalningsansvaret. Även förslaget om att underlätta frivilliga betalningar är positivt och uppmuntrar till ett större ansvarstagande.

Föräldraansvaret är en viktig del i det brottsförebyggande arbetet och en tydliggörande av ansvaret är i sig positivt. Huruvida enbart föreslagen höjning av ersättningsbeloppet kommer att ha en brottsförebyggande effekt är dock tveksamt. Tillsammans med övriga insatser som syftar till att öka föräldrars förutsättningar att ta ansvar för sina barns handlingar är det dock ett steg i rätt riktning.

Att skydda barns tillgångar ligger i linje med barnkonventionen.

Förslagen om kränkningersättning och ersättning för polismyndighetens anställda leder förhoppningsvis till utvidgad möjlighet till ekonomisk ersättning vid skada.

Förslaget om en begränsning av rätten till frihetsberövandeersättning är positivt. För att bevara legitimiteten i regelverket är det nödvändigt att ersättning beviljas endast i de fall då det framstår som befogat och då med skäliga belopp.

Brottsoffer ska ha rätt till brottsskadeersättning redan när en dom på skadestånd får laga kraft

Förslaget minskar den administrativa bördan för brottsoffer och kan leda till snabbare utbetalningar, vilket är positivt ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Det minskar också kravet på brottsoffret att själv vara aktiv i olika instanser. Samtidigt innebär det ökade statliga kostnader, även om dessa kan balanseras genom regressintäkter. Den övergripande komplexiteten i ersättningssystemet kvarstår, men förenklingen gynnar brottsoffer genom färre myndighetskontakter och kortare väntetider.

Förutsättningarna för brottsoffer att få skadeståndet betalt från gärningspersonen ska underlättas

Förslaget innebär en mer effektiv och smidig process där både brottsoffer och skadeståndsskyldiga gynnas och uppmuntrar även till ett större ansvarstagande. Brottsoffer kan få sina pengar snabbare utan att själva behöva driva in skadeståndet, medan gärningspersoner kan

undvika betalningsanmärkningar och extra avgifter. Den föreslagna lösningen minskar också belastningen på rättsväsendet genom att färre ärenden går till verkställighet hos Kronofogden. Samtidigt förutsätter systemet att den skadeståndsskyldige aktivt väljer att betala, vilket kan begränsa dess praktiska genomslag.

Reglerna om förbud mot utmätning av skadestånd ska ändras för att i större utsträckning möjliggöra utmätning till förmån för brottsoffer

Förslaget stärker brottsoffers möjligheter att faktiskt få ut sitt skadestånd, vilket är en viktig rättssäkerhetsfråga. Genom att prioritera brottsoffers ersättningskrav över gäldenärens ekonomiska skydd skapas en mer rättvis balans mellan parterna. Dock kan det leda till svåra sociala konsekvenser för gäldenärer, särskilt om deras egen ersättning för skador blir föremål för utmätning. Det krävs därför en noggrann avvägning mellan att säkerställa brottsoffers rättigheter och att inte försätta redan utsatta personer i en ännu svårare ekonomisk situation. För att brottsoffers rätt att få ut sina skadestånd ska stärkas är det dock rimligt att deras intresse allmänt sett ska ha företräde.

Rätten till kränkningersättning för poliser och andra yrkesgrupper med särskild beredskap ska stärkas

Delar bedömningen. Ingen ytterligare kommentar.

Rätten till ersättning för Polismyndighetens anställda vid sak-skada och särskilda medarbetarskyddsåtgärder ska utökas.

Delar bedömningen. Ingen ytterligare kommentar.

Vårdnadshavares skadeståndsansvar för skador som deras barn orsakar genom brott ska skärpas

Vårdnadshavares skadeståndsansvar är en viktig och tydlig signal från samhällets sida om att föräldrar har ansvar för sina barn. Den ökande allvarliga brottsligheten i låga åldrar är ett samhällsproblem som kräver åtgärder för ökat föräldraansvar. Skadeståndsansvaret innebär även att föräldrarna, inte staten, försäkringsbolag eller brottsoffren, får bära en större del av det ekonomiska ansvaret för skador som deras barn har orsakat. Utifrån ovanstående resonemang är den föreslagna höjningen av ersättningsnivån helt rimlig.

Förslagen om en höjning av ersättningstaket och ett utökat ansvar för ren förmögenhetsskada är relativt måttliga skärpningar av principalansvaret. Höjningen av det ekonomiska ansvaret från 11 760 kronor till 19 600 kronor per skadehändelse är en märkbar ökning, men det är fortfarande en relativt begränsad summa i jämförelse med de skador som vissa brott kan orsaka. Höjningen kan dock signalera ett ökat krav på föräldraansvar och kan potentiellt ha en viss preventiv effekt.

Samtidigt kan den också innebära en ökad ekonomisk börda för redan utsatta familjer, vilket riskerar att bli kontraproduktivt om det leder till ökad social utsatthet.

Förslagen om effektivare handläggning syftar till att förenkla och påskynda processerna kring skadeståndsanspråk, vilket är positivt både för brottsoffer och för de inblandade familjerna. Att informera vårdnadshavare om skadeståndsanspråk redan under förundersökningen kan leda till bättre förberedelser och färre utdragna rättsprocesser.

Utredningen har valt en balanserad väg mellan att skärpa föräldraansvaret och att undvika alltför långtgående förändringar. Förslagen innebär en viss skärpning men lämnar fortfarande stort utrymme för individuell bedömning.

Det är dock osäkert om de föreslagna förändringarna kommer att ha någon reell brottsförebyggande effekt. Ungdomsbrottslighet påverkas av en rad faktorer, och ett ökat ekonomiskt ansvar för föräldrar riskerar att slå hårt mot vissa grupper utan att nödvändigtvis minska brottsligheten.

För att nå verklig effekt i det brottsförebyggande arbetet behöver föräldraansvaret kombineras med andra åtgärder, såsom stödprogram för familjer, förebyggande insatser i skolor och en stärkt socialtjänst. Lagstiftningens roll i detta sammanhang bör vara att skapa incitament för ett aktivt föräldraskap utan att bli en orimlig ekonomisk börda för familjer som redan har det svårt.

Det återstår att se hur förslagen kommer att påverka rättstillämpningen och om de i praktiken leder till ett mer effektivt och rättvist skadeståndssystem.

Rätten till frihetsberövandeersättning ska begränsas

Förslaget om förändringar i frihetsberövandeersättningen skapar ett mer nyanserat och rättvist ersättningssystem som bättre speglar dagens kriminalitet och rättssäkerhetskrav. Genom att vidga möjligheterna till jämkning och tydligare definiera ersättningsnivåerna åtgärdas de brister som har identifierats i nuvarande praxis.

Ett av de viktigaste argumenten för förändringen är att nuvarande regler ibland leder till att personer får ersättning i fall där det kan uppfattas som oskäligt. Särskilt problematiskt anses det vara när en person frikänns för det brott som föranledde häktningen men samtidigt befinns skyldig till andra brott som också hade kunnat motivera ett frihetsberövande. Att ersättning i sådana fall ges i full omfattning kan skada allmänhetens förtroende för rättssystemet. På samma sätt har kritik riktats mot fall där personer med grova brott bakom sig fått betydande ersättningar, trots att de fortfarande varit fällda för andra brott. En mer flexibel jämningsregel kan därför bidra till att skapa en större upplevd rättvisa i dessa fall.

Skyddet för barns tillgångar ska stärkas genom att Kronofogdemyndigheten ska betala ut utmäätta medel till ett överförmyndarspärtrat konto

Förslaget stärker skyddet för omyndiga brottsoffer genom att förhindra att ersättningar de har rätt till missbrukas av vårdnadshavare. Det är ett logiskt steg i linje med befintliga skyddsregler för barns ekonomi. Förslagen bedöms vara till barnets bästa och således även förenliga med barnkonventionen.